

Perusopetuslain (2025) mukaiset muutokset oppimisen tuen järjestelyihin perusopetuksessa

SIVLA 21.05.2025 § 36
159/12.00.01/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on ollut käynnissä lakimuutokset, joiden seurauksena tukijärjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa. Esi- ja perusopetusta koskevat muutokset astuvat voimaan 1.8.2025. Perusopetuslain ja siihen liittyvien lakien muutoksesta johtuen valtakunnalliset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet on päivitetty. Ensisijaisesti muutokset opetussuunnitelman perusteissa liittyvät oppimisen ja koulunkäynnin tukea käsittelevän luvun uudistamiseen kokonaan. Aiemman tuen tasoihin perustuvan järjestelmän sijaan jatkossa säädetään konkreettisista tukimuodoista ja tukitoimista.

Oppilaan saaman tuen suunnittelu ja päätöksenteko ei enää jatkossa perustu hallinnollisiin tuen tasoihin. Tukimuotojen ja tukitoimien toteutuksessa korostuu nykyistä vahvemmin suunnitelmallisuus ja ennakointi. Lisäksi samanaikaisopetuksen ja opetushenkilöstön keskinäinen yhteistyö painottuu tuen toteutuksessa.

Uudistetun perusopetuslain 20 b §:n mukaan opetuksen järjestäjän on varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja järjestettävä ryhmäkohtaisia tukimuotoja osana esi- ja perusopetuksen toimintaa. Uudistus edellyttää muutoksia koulujen toimintakulttuuriin ja sen onnistumisessa suuri merkitys on sillä, miten hyvin uudistuksen tavoitteet ja käytännöt pystytään toteuttamaan koulujen arjessa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan laissa

- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ja opettajan on mahdollista huomioida opetusryhmän tarpeet riittävän hyvin
- luokka- tai ryhmäkohtaisten avustajien, koulunkäyntiavustajien tai koulunkäynninohjaajien hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena
- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetusta sekä pedagogisia ratkaisuja, kuten eriyttämistä. Opetuksen eriyttämisen avulla on huomioitava paitsi tuen tarpeet, myös nopeammin etenevät tai laajempia tavoitteita opiskeluunsa tarvitsevat oppilaat.

Oppilaalla on aina ensisijaisesti oikeus **ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin**. Jos oppilaalla on vaikeuksia opinnoissaan etenemisessä tai opetukseen osallistumisessa, on hänellä oikeus yleiseen tukiopetukseen sekä erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä. Jos oppilaalla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi, on hänellä oikeus opetuskielen tukiopetukseen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen järjestämisen tarkoituksena on varmistaa oppilaan oikeus saada tukea mahdollisimman varhain ja matalalla kynnyksellä. Tukea tulee olla saatavilla suunnitelmallisesti ja ennakoidusti jokaisena lukuvuotena kaikissa kouluissa. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää ryhmäkohtaisia tukimuotoja osana esiopetuksen ja perusopetuksen perustoimintaa ja opetusjärjestelyitä.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät edellytä hallintopäätöstä tai oppilaskohtaista suunnitelmaa, vaan niiden toteuttaminen on suunniteltava osaksi lukuvuoden toimintaa. Opetuksen järjestäjän on suunniteltava ja resursoitava etukäteen ryhmäkohtaisia tukimuotoja kaikkiin kouluihin vähintään 0,122 tuntia viikossa koulun oppilasta kohden (Tammelan tilanne, taulukko 1). Tuntimäärä on lain edellyttämä vähimmäismäärä, jonka lisäksi ryhmäkohtaisia tukimuotoja on annettava oppilaiden tarpeen vaatiessa enemmän. Vähimmäistuntimäärä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin on velvoittava, eikä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kohdistettavaa tuntiresurssia voi korvata muulla opetuksella, tai sisällyttää niihin tarkoitettuun tuntiresurssiin muuta opetusta.

Opetuksen järjestäjä päättää koulukohtaisesti ryhmien tarpeisiin perustuen, miten opetustunnit osoitetaan yleisen tukiopetuksen, opetuskielen tukiopetuksen sekä erityisopettajan antaman opetuksen kesken. Tuntien resursoinnin tulee olla mahdollisimman yhdenvertaista ja erilaiset tuen tarpeet on otettava huomioon. Ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kohdennettava vähimmäistuntiresurssi on huomioitava paikallisessa tuntikehyksessä sekä opetussuunnitelmaan perustuvassa lukuvuosittaisessa suunnitelmassa.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan koulussa joko yleisopetuksen opetusryhmissä muun opetuksen yhteydessä tai joustavasti muodostetuille pienemmille ryhmille oppilaita. Ryhmän kokoa ei määritellä lain tasolla, vaan se perustuu kulloiseenkin tarpeeseen ja joustavuuteen.

Jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä tai tukitoimia on tarpeen jatkaa säännöllisesti, on oppilaalla oikeus saada lisäksi yksilöllisesti kohdennettuja **oppilaskohtaisia tukitoimia** (kuva 1). Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen joko kokonaan tai osittain voidaan tehdä vasta silloin, kun tukimuodot ja tukitoimet eivät ole riittäviä. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilaan opettajat katsovat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaskohtaisia tukitoimia annetaan säännöllisesti tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman sekä näiden perusteella tehdyn hallintopäätöksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat

1. Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä,

- Osittain pienryhmässä toteutettava opetus tarkoittaa, että oppilaan opetuspaikka on tavallisessa luokassa, mutta hän saa osan joidenkin oppiaineiden opetuksesta erityisopettajan pienryhmässä.
- Em. tukitoimista oppilas opiskelee oppiaineen tunneista alle puolet erityisopettajan pienryhmässä. Päävastuu oppilaan opetuksesta kaikkien oppiaineiden osalta on luokan- tai aineenopettajalla.

2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä,

- Kokoaikainen pienryhmäopetus tarkoittaa, että yksi tai useampi oppiaine oppilaan lukujärjestyksessä opiskellaan enemmän kuin puolet tai kokonaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä. Muut oppiaineet oppilas opiskelee tavallisessa ryhmässä.
- Oppilaan opetuksesta vastaa luokan- tai aineenopettaja sekä erityisopettaja/erityisluokanopettaja pienryhmässä opiskeltavien oppiaineiden osalta.

3. Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa

- Erityisluokkaopetus tarkoittaa kaikkia oppiaineita tai toiminta-alueita koskevaa pääsääntöisesti kokoaikaista opetusta erityisluokassa. Oppilas voi osallistua jonkun tai joidenkin oppiaineiden opetukseen yleisopetuksen opetusryhmän oppitunneille pedagogisena järjestelynä edellytystensä mukaan.
- Oppilaan opetus järjestetään kokoaikaisesti erityisluokassa, ja opetuksesta vastuu on erityisluokanopettajalla. Kokoaikaiseen erityisluokkaopetukseen voi liittyä pedagogisia järjestelyjä, joissa oppilasta opettaa toisessa ryhmässä luokan- tai aineenopettaja.

4. Opetukseen osallistumisen edellyttämät **oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet** perusopetuslain 31 §:n nojalla annettuina.

- Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet perusopetuslain 31 §:n nojalla annettuina tarkoittavat sellaisia em. palveluja, jotka ovat edellytys sille, että oppilas voi osallistua opetukseen ja saavuttaa opetussuunnitelman tavoitteet. Ne tulevat kyseeseen tilanteessa, joissa muut osana perusopetuksen perustoimintaa järjestettävät oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen avustaja eivät tue riittävästi oppilaan osallistumista opetukseen ja opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään 20 d §:ssä tarkoitetun tuen tarpeen arvioinnin ja 20 f §:ssä tarkoitetun tukea koskevan päätöksen perusteella. Tukitoimet järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa perusopetuslain 6 tai 28 §:ssä tarkoitetussa koulussa tai esiopetuksen

järjestämispaikassa. Oppilaskohtaisten tukitoimien suunnittelussa on mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun tai esiopetuksen järjestämispaikan erityisopettajan konsultaatiota, esimerkiksi Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin konsultaatiota sekä sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

Perusopetuslain 20 §:n mukaan opetusryhmät muodostetaan vuosiluokittain. Jos opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, eri vuosiluokkien sekä esiopetuksen oppilaita voidaan kuitenkin opettaa samassa opetusryhmässä tai antaa opetusta yhdessä muun koulun tai oppilaitoksen oppilaiden kanssa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä.

Lisäksi laissa säädetään, että yhden opettajan opettamassa tavallisessa luokassa saa olla enintään viisi erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa saavaa oppilasta. Kyseessä ovat oppilaat, jotka opiskelevat yhden tai useamman oppiaineen kokonaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä, sekä oppilaat, jotka opiskelevat kokoaikaisesti erityisluokassa.

Laissa säädetään myös erityisluokkien koosta. Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta. Erityisluokan enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia oppilaita koskevat ryhmäkoot säilyvät perusopetusasetuksessa, kunnes POL 20 i § tulee voimaan 1.8.2026.

Valmistelija:	Sivistysjohtaja Pekka Lintonen, puh. 050 339 3675 Oppimisen tuen koordinaattori, erityisopettaja Soile Hakala, puh. 050 345 4658
Esittelijä:	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus:	Sivistyslautakunta hyväksyy - opetussuunnitelman perusteet ja paikallisen opetussuunnitelman tietoonsa saatetuiksi - opetussuunnitelmaan perustuvat Tammelan oppimisen tuen järjestelyt toteutettaviksi 1.8.2025 alkaen.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.